

**Toespraak door de heer Herman Van Rompuy, Voorzitter van de Europese Raad,
op het Congres Jeugdwerkloosheid van de Koninklijke Vlaamse Academie
van woensdag 11 december 2013.**

Geachte leden van de Koninklijke Vlaamse Academie van België,
Geachte heer Bocken
Geachte professor Konings
Beste vrienden

Het is me een waar genoegen om dit afsluitend Congres over Jeugdwerkloosheid mee te kunnen openen. Ik wil nu reeds de organisatoren van dit congres feliciteren, en dit om drie redenen.

Ten eerste, omdat dit 'Denkersprogramma' van de Academie de ambitie heeft om interdisciplinair fundamenteel onderzoek over jeugdwerkloosheid te vertalen naar concrete beleidsaanbevelingen die voor Europese en nationale beleidsmakers bruikbaar zijn. Ik nodig u dan ook uit om na uw werkzaamheden uw suggesties en aanbevelingen met mij te delen.

Ten tweede, omdat dit congres geen 'ad hoc-gebeuren' is, maar - integendeel - het resultaat is van volgehouden aandacht via een reeks van voorbereidende workshops. Die volgehouden aandacht is precies wat we nodig hebben als we de strijd tegen de onaanvaardbaar hoge jeugdwerkloosheid - gemiddeld 23.6%, dubbel zoveel als bij volwassenen - willen winnen. Ook in Europa is die volgehouden inzet noodzakelijk. Daarom heb ik dit onderwerp sinds juni op de agenda van elke Europese Raad ingeschreven, en ook de komende maanden zal dit het geval zijn. Een 'jeugdwerkloosheids-fatigue' is simpelweg geen optie als we ons continent niet willen opzadelen met een verloren generatie.

Ten derde wil ik u - uiteraard - ook feliciteren vanwege de aandacht voor de Europese dimensie. Het klopt dat de strijd tegen jeugdwerkloosheid eerst en vooral een nationale bevoegdheid is, en dat er geen Europese 'one-size-fits-all' oplossing is. Daarvoor zijn de verschillen tussen lidstaten trouwens te groot, gaande van een jeugdwerkloosheidsgraad van 57% in Griekenland en 56.5% in Spanje, over 28% in buurland Frankrijk, tot 7.7% in een ander buurland, Duitsland, en zelfs nog lager in Oostenrijk. Al moet men deze cijfers ook enigszins relativeren. Als we kijken naar het aandeel van zogenaamde NEET-jongeren ('Not in Employment, Education or Training') in de totale bevolking - een beleidsrelevantere indicator - zijn de verschillen iets minder uitgesproken, gaande van ruim 4% in Nederland tot circa 20% in landen als Italië, Griekenland en Bulgarije.

Ondanks deze nationale verschillen, kan ook de Europese Unie een niet te verwaarlozen bijdrage leveren. Precies daarom heb ik zes maanden geleden beslist om van de strijd tegen jeugdwerkloosheid de topprioriteit van de Europese Top van juni te maken. Ik riep toen alle actoren die hierin een rol konden spelen – politieke leiders, openbare diensten, sociale partners – op om samen te werken rond één centrale doelstelling: ervoor te zorgen dat gemotiveerde jonge Europeanen een job vinden of verdere vorming of training krijgen.

Want inderdaad, die doelstelling – mensen, jonge mensen, opnieuw aan het werk krijgen - is de ultieme doelstelling van al onze inspanningen die we de laatste drie jaar gedaan hebben, of het nu gaat om het creëren van meer financiële stabiliteit door het uitwerken van een bankenunie, om een beleid van budgettaire consolidatie of om het verzekeren van onze competitiviteit in een snel veranderende wereldmarkt... Jobcreatie is onze sociale dimensie *par excellence*. We mogen trouwens niet wachten op een terugkeer van een sterkere economische groei. We hebben maatregelen nodig met een direct resultaat. We hebben een specifiek beleid nodig.

Het probleem van hoge werkloosheid is uiteraard geen nieuw probleem voor Europa. Wat wel eens vergeten wordt, is dat Europa ook al vóór de economische en financiële crisis met dit probleem te kampen had. Voor dit gezelschap van grotendeels economen breng ik graag enkele cijfers in herinnering: in de jaren 1994-1998, vóór de invoering van de euro, en met een economische groei van 2%, bedroeg de gemiddelde werkloosheidsgraad in Europa 10.7%. In 2008, ondanks een artificiële groei gebaseerd op een snelle expansie van openbare en privé kredietverlening, bleef de werkloosheid rond de 9% schommelen. Er is dus een harde, hoge kern van structurele werkloosheid.

Dit toont aan dat, hoewel de economische crisis de situatie verergerde en de noodzaak aan dringende maatregelen verscherpte, we hier wel degelijk te maken hebben met langdurige, onderliggende structurele problemen. Structurele problemen die structurele maatregelen vergen. Sommige lidstaten slagen daarin - en de structurele werkloosheid daalt er – anderen slagen er veel minder in. Mag ik erop wijzen dat we in de Belgische context belangrijke structurele verschillen hebben tussen de gewesten en tussen mensen van Belgische en van andere herkomst. Dat is overigens niet alleen in ons land het geval.

Ondanks de soms scherpe nationale verschillen zijn de vooruitzichten voor de Unie als geheel al met al meer positief dan enkele maanden geleden, al moet men steeds voorzichtig zijn met dergelijke vooruitzichten. De existentiële crisis van de euro ligt achter ons, het vertrouwen van consumenten en investeerders groeit, en er zijn aanwijzingen dat de economische groei herneemt, eindelijk, en geleidelijk. Het zijn de nog erg groene knoppen die we moeten koesteren.

De werkgelegenheidscijfers volgen deze trend, zij het met enige vertraging. Volgens de meest recente vooruitzichten van de Europese Commissie zal de werkgelegenheid toenemen met 0.2% in 2014 en met 0.7% in 2015. In nagenoeg alle eurozonelanden zal de werkgelegenheid toenemen, al blijven de werkloosheidscijfers in de eurozone erg hoog.

Precies daarom zijn we het, complementair met onze langetermijnstrategie, aan onze jongeren verplicht om ook maatregelen te nemen tegen jeugdwerkloosheid op korte termijn. Een aantal ervan werden de voorbije maanden in de steigers gezet en zijn nu in volle uitvoering.

Een van de belangrijkste Europese beslissingen was het versneld uitvoeren van het zogenaamde 'Youth Employment Initiative', een Europees programma dat begin dit jaar door alle staatshoofden en regeringsleiders in het leven werd geroepen ter ondersteuning van de zogenaamde NEETs – de 7.5 miljoen jongeren tussen 15 en 24 jaar die geen werk hebben en geen onderwijs of opleiding volgen - in regio's met een jeugdwerkloosheidsratio hoger dan 25%. Het zijn deze jongeren die het meest kwetsbaar zijn, en die het meest onze aandacht verdienen.

We hebben de financiering van dat programma opgetrokken van de initieel voorziene 6 miljard euro tot circa 8 miljard, en hebben er bovendien voor gezorgd dat deze middelen beschikbaar zouden zijn in 2014-2015, de jaren waarin ze het meest nodig zijn. Nu de meerjarenbegroting van de Europese Unie definitief is goedgekeurd, kunnen de eerste euro's in principe al over enkele weken worden besteed. En dit 'Youth Employment Initiative' is niet de enige financieringsbron. De voorbije maanden werd een deel van de structuurfondsen - van het Europees Sociaal Fonds bijvoorbeeld – geherprogrammeerd, en ook de Europese Investeringsbank maakt via haar Investing-for-Youth-programma 6 miljard per jaar vrij. Onze woorden worden dus ook vertaald in financiële daden. Nogmaals, deze Europese gelden zijn complementair met nationale initiatieven. Zij faciliteren vooral. Het gaat dus niet op te beweren dat Europa 'maar' 1500 euro beschikbaar heeft voor elke jonge werkloze, dat is werkelijk te kort door de bocht.

Financiering is uiteraard slechts één zaak. Minstens even belangrijk is dat die financiering juist en doeltreffend wordt besteed. Het 'Youth Employment Initiative' is hoofdzakelijk bedoeld om de zogenaamde 'Youth Guarantee', de Jeugdgarantie, te implementeren. Met de goedkeuring van de Jeugdgarantie engageren alle lidstaten zich ertoe om jongeren binnen de vier maanden nadat ze de schoolbanken hebben verlaten een kwaliteitsvolle job, een stage of een opleiding aan te bieden. Want als er één les is die naar voren komt uit de ervaringen in verschillende lidstaten, dan is het dat hoe beter opgeleid en getraind jongeren zijn, hoe meer kans ze hebben om zich te integreren in de arbeidsmarkt.

Dat brengt me bij een derde aandachtspunt waar de Europese Raad zich reeds enkele keren over gebogen heeft: 'vaardigheden' ('skills'). Op de Europese Raad van oktober werd in het bijzonder aandacht besteed aan digitale vaardigheden, de e-skills. Europa staat op dit domein voor een belangrijke uitdaging. Op dit ogenblik zijn er 300.000 vacatures in de ICT-sector alleen al. Als deze trend zich verderzet, zal dit aantal tegen 2015 – dat is morgen! - stijgen tot 900.000 vacatures, terwijl het aantal ICT-afgestudeerden daalt. Tegen 2015 zullen 9 op de 10 jobs een minimum aan digitale vaardigheid vereisen, zelfs in zogenaamde laag-technologische sectoren. Vandaar dat de Europese Raad van oktober aandrang op een aantal nieuwe programma's, zoals het versterken van de Grand Coalition for Digital Jobs, één programma dat specifiek gericht is op de mismatch in de digitale sector; of het beter integreren van digitale vaardigheden in het onderwijs; of een beter gebruik van de structuurfondsen voor e-training. Hetzelfde geldt trouwens voor een ander soort vaardigheden:

ondernemingsvaardigheden ('entrepreneurial skills'). Terwijl 43% van de jongeren interesse heeft om een eigen bedrijfje op te starten, zet slechts 4% effectief de stap. Ook daar zijn er dus mogelijkheden.

Een vierde element dat de Europese Raad bepleit, en waar Europese programma's een belangrijke toegevoegde waarde vervullen, is grensoverschrijdende mobiliteit. Niet enkel mobiliteit voor studenten, maar evenzeer voor jongeren die werken, of die een beroepsopleiding, training of een stage willen volgen. Het Erasmus+ programma en EURES komen daaraan tegemoet, en dragen op die manier bij tot een beter geïntegreerde Europese arbeidsmarkt.

Dames en heren,

De titel die de organisatoren gaven aan mijn korte presentatie was, kort en krachtig: 'De Europese Strategie'. Ik durf te stellen dat, naast onze bredere langetermijnstrategie van structurele hervormingen, financiële stabiliteit, duurzame groei en competitiviteit, Europa ook gemobiliseerd is rond een kortetermijnstrategie om de jeugdwerkloosheid aan te pakken. Een strategie opgebouwd rond de Jeugdgarantie, met aandacht voor vaardigheden en mobiliteit, en voorzien van de nodige financiering.

Europa zal ook de komende weken en maanden gemobiliseerd blijven rond deze strategie. Niet alleen de Europese Raad, in december, februari en maart, maar ook de Europese Commissie, en de lidstaten en de sociale partners. Zo zal ook het initiatief dat bondskanselier Merkel in juli 2013 nam in Berlijn om op het hoogste niveau nationale ervaringen uit te wisselen, en dat in november navolging kreeg in Parijs, in de lente van 2014 navolging krijgen in Rome.

Vanuit het besef dat jongeren aan het werk krijgen een gezamenlijke verantwoordelijkheid is.

Vanuit het besef dat Europa geen deel is van het probleem, maar een deel is van de oplossing.

Ik dank u.